

גמ' קידושין (מא:) - שליח שפיחת עשרה או הוסיף עשרה

רב דניאל שטיין

א. חי' הריטב"א (שם) - מצי למימר בהכי אמדתיך, פירוש וכיון דאפשר בהאי אומדנא ושלחו סתם ודאי על דעת כן שלחו דאי לא הוה ליה לפרושי הלכך שליחותיה עבד, וכי תימא ומאי שנא מהא דאמרינן (ב"מ כב.). בשלהך ותרם מן היפות ומצאו בעל הבית ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהם תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה, ואמאי לימא ליה בהכי אמדתיך, ואיכא למימר דבשלמא התם שהוסיף בשיעור כיון שאין שיעור לתרומה מן התורה וסמכה תורה על כל אדם שיתרום כפי דעתו בין רב למעט וחכמים נתנו שלש השיעורים למי שדעתו יפה ולמי שדעתו רעה ולמי שדעתו בינונית, איכא אינשי דעבדי בעין יפה ויכול למימר בהכי אמדתיך, אבל התם כיון דסגי לכל אינש מן התורה שיתרום ממין על מינו בשוה רובו דעלמא הכי עבדי ואין תורם מן היפה על הרע אלא מיעוטא דמיעוטא וכיון שכן לא מצי למימר ליה בהכי אמדתיך.

ב. משנה גיטין (יג.) - האומר תנו גט זה לאשתי, שטר שחרור זה לעבדי, ומת לא יתנו לאחר מיתה. [פרש"י (שם) - דגיטא לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא מית ליה משחרר ופקעה ליה רשותיה].

ג. רמב"ם (פ"ב גירושין הט"ו) - אמר כשהוא בריא כתבו גט ותנו לאשתי ואחר כך נבעת ממתינין עד שיבריא וכותבין ונותנין לה וכו' ואם כתבו ונתנו קודם שיבריא הרי זה פסול. [כסף משנה (שם) - יש לתמוה דבגמרא משמע דבטל וכו']. [אור שמח (שם) - והנה הפרי חדש תירץ, דכיון דעשה שליח כשהוא בריא, תו אף דהמשלח בעת עשיית השליח שליחותו אינו בר קנין מועיל מן התורה, ודוקא כי מת, דפקע אישותו, והיא של יתומים או של יבם, לכן לא מהני וכו'. לכאורה תלוי בזה, אם נאמר דרק הפעולה של השליח הוי כאילו פעל המשלח, אז שפיר צריך המשלח להיות בר קנין ובר דעת באותה שעה שעושה השליח, אז נעשה כאילו פעל המשלח, אבל אם נאמר שהמשלח הוא עושה השליח כגופו, וידו של השליח חשוב כידו של המשלח. תו איכא למימר, דכיון דכבר נעשה השליח, לא איכפת לן במשלח אם בר דעת ובר קנין הוא וכו'. ובזה יש לומר דתלוי מה דפליג הפר"ח (אהע"ז סי' ק"כ) על הרמ"ה באם גירש השליח בנייר שלו מי מהני, דכתב, דכיון דהשליח במקומו, לא בעינן תו דליהוי הגט משל בעל, אלא כיון דהוי משל השליח סגי, ג"כ תלוי בזה, דאם נימא דרק הפעולה חשוב כאילו עשה המשלח, ודאי בעי שיהיה נייר של בעל, דאז נעשה כגירש הבעל בנייר שלו, אבל כי הוי נייר של שליח, אטו מי עדיף מאילו הנייר של אחר שלא הקנה להבעל, והוי כאילו גירש בנייר של אחר, אבל אם גוף השליח הוא עכשיו לגירושין כמשלח יש מקום לומר דסגי שיהא משל שליח. ולכאורה הוא פלוגתא בגמ' קידושין (מג.) רב אמר שליח נעשה עד, אלומי קא מאלמנא למלתיה, דבי ר' שילא אמרי אין שליח נעשה עד, כיון דאמר מר שלוחו של אדם כמותו הוה ליה כגופו, ומייתי אח"כ פלוגתא דתנאי בהא, וקיי"ל שליח נעשה עד, הרי דבזה פליגי, דר"ש סובר דהשליח נעשה כגופו של המשלח, ורב סבר דרק שהפעולה של השליח מתיחסת אל המשלח, והוי כאילו נעשה מגוף המשלח, אבל אין השליח בעל דבר שיהא פסול לעדות].

ד. טור (אהע"ז סי' קכ"א) - היה בריא בשעה שצוה לכותבו ואח"כ אחזו החולי אין כותבין אותו בעודו בחליו ואם כתבו ונתנהו בחליו אינו כלום.

ה. קצות החשן (סי' קפ"ח ס"ק ב') - ולדעת הרמב"ם דמן התורה הוי גט ואינו פסול אלא מדרבנן שלא יאמרו שוטה בר גירושין, א"כ הכא גבי ממון כה"ג לא גמרינן, אבל לדעת הטור דהוי מן התורה ביטול השליחות כל שנשתטה בשעת גמר השליחות, א"כ בממון נמי ליכא שליחות.

ו. תוס' הרא"ש ב"מ (כב.) ד"ה ואם לאו - אע"ג דאמרינן בתרומות פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה משום דאמר ליה בהכי אמדתיך, שאני התם דלא גלי אדעתיה דלא ניחא ליה, אי נמי תקינו רבנן כל אותם שעורין ומצאו סמך לדבריהם ואם עשה כתקנת חכמים אע"פ שקשה לבעלים יאמר השליח בהכי אמדתיך, אבל יפות לא תקנו חכמים לכן אם עבר על דעת בעלים אין תרומתו תרומה.

ז. תוס' רי"ד קידושין (נח:) - ראיתי מקשים והא תתן לו כתיב ובעינן כדי נתינה כדדרשינן גבי ראשית הגז, ונראה לי לתרץ דבדאי מצוה ליתן לו דבר חשוב וכו' אבל מיהו אע"פ שמצותו בכך אם אינו רוצה לקיים מצוה זו ותרם חטה אחת מכל הכרי נותקן ויצא מידי טבלו אלא שלא קיים מצות נתינה.

ח. שו"ע (יו"ד סי' של"א סע' י"ט) - תרומה גדולה בזמן הזה שהיא עומדת לשריפה מפני הטומאה שיעורה כל שהוא. הגה: ונותן בזמן הזה לכל כהן שירצה, בין חבר בין עם הארץ, ואפילו אינו מיוחס רק שמוחזק בכהן, והוא שורפה.